آرمان ملی
armanmeli.ir
سال هشتم
شماره ۲۵۱۶
سه شنبه
۱۴۰۵•۰۸•۱۲
۲۳ جمادی‌الاول ۱۴۴۸ / ۲۳ نوامبر ۲۰۲۶

خبر

هشدار به مالکان خودروهای فرسوده

ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده با صدور اطلاعیه‌ای بر لزوم انتخاب مرکز اسقاط توسط شخص متقاضی تاکید و اعلام کرد که هیچ‌گونه تماس تلفنی از سوی دستگاه‌های دولتی برای دریافت کد ورود یا رمز عبور سامانه انجام نمی‌شود.

ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده با انتشار اطلاعیه‌ای در خصوص «انتخاب مرکز اسقاط توسط متقاضی و حفاظت از اطلاعات ورود به سامانه»، برای جلوگیری از سوءاستفاده‌های احتمالی به متقاضیان اسقاط خودرو فرسوده و جایگزینی هشدار دارد.

بر اساس این اطلاعیه، انتخاب مرکز اسقاط صرفا باید توسط شخص متقاضی انجام شود و متقاضیان باید از واگذاری این اقدام به افراد ناشناس خودداری کنند.

همچنین تاکید شده که متقاضیان باید از ارائه هرگونه کد ورود به سامانه نوسازی از طریق درگاه دولت، نام کاربری و رمز عبور سامانه NNHK.IR به افراد ناشناسی که تماس تلفنی برقرار می‌کنند، خودداری کرده؛ چراکه هیچ‌گونه تماس تلفنی از سوی دستگاه‌های دولتی و ستاد نوسازی جهت دریافت کد ورود یا رمز عبور متقاضیان انجام نخواهد شد و نباید به درخواست افراد ناشناس با چنین عناوینی توجه شود.

همچنین، تنها پس از تحویل خودرو به مرکز اسقاط، مشخص شدن کسورات قطعات خودرو و در هنگام تسویه مالی، متقاضیان مجاز هستند کد پیامکی مربوط به این مرحله را به مسئول مربوطه اعلام کنند و در پیامک این مرحله، مبلغ ارزش لاشه خودرو و مبلغ کسورات به متقاضی اطلاع‌رسانی می‌شود و این پیامک با پیامک ورود به سامانه تفاوت دارد؛ بنابراین ضروری دارد پیش از اعلام کد، متن پیامک و مبالغ درج‌شده در آن با دقت بررسی شود. در پایان نیز تاکید شده که اعلام کد مربوط به مرحله تحویل و تسویه، فقط پس از تحویل خودرو و هنگام انجام مراحل یادشده مجاز است و کد ورود به سامانه و رمز عبور نباید تحت هیچ شرایطی در اختیار افراد ناشناس قرار گیرد.

قطع گاز در انتظار پرمصرف‌ها

مدیر هماهنگی گازرسانی شرکت ملی گاز گفت: مشترکانی که به تذکرات توجه نکنند و همچنان به روند پرمصرفی خود ادامه دهند امسال با برخورد و اعمال محدودیت‌هایی مواجه می‌شوند. هوشنگ صیدالی- مدیر هماهنگی گازرسانی شرکت ملی گاز با اشاره به اعتراض برخی مشترکان نسبت به بالا بودن مبالغ قبوض گاز اظهار کرد: بررسی‌های انجام‌شده نشان داد این مشترکان در دو گروه قرار می‌گیرند؛ گروه نخست مربوط به منازلی با متراژ بالا و لوکس بودند که مصرف گاز بیشتری داشتند. وی افزود: همکاران ما در سراسر کشور به‌ویژه در شهر تهران قبوض این مشترکان را بررسی کردند و مشخص شد میزان مصرف آنها بالا بوده است. طبیعتاً مشترکانی که مصرف بیشتری دارند و در پله‌های بالاتر مصرف قرار می‌گیرند باید بهای بیشتری نیز برای گاز مصرفی خود پرداخت کنند. مدیر هماهنگی گازرسانی شرکت ملی گاز ادامه داد: گروه دوم مربوط به قبوض فصل گرم سال بود که عمدتاً به منازلی اختصاص داشت که از چیلر استفاده می‌کردند. پس از بررسی‌ها مشخص شد در محاسبه قبوض این گروه تا حدودی اجحاف شده است بنابراین مصوبه جدیدی از هیئت وزیران دریافت و اصلاحات لازم انجام شد و قبوض این مشترکان نیز اصلاح شد. صیدالی با بیان اینکه در حال حاضر اعتراض‌ها بیشتر مربوط به مشترکان با مصرف بسیار بالاست، تصریح کرد: افرادی که در منازل خود امکاناتی مانند استخر و جکوزی دارند و مصرف گاز بالاتری دارند طبیعتاً باید هزینه بیشتری نیز پرداخت کنند. وی با اشاره به افزایش نظارت‌ها بر مصرف گاز در سال جاری گفت: این موضوع به معنای آن نیست که افراد صرفاً به دلیل برخورداری از توان مالی بالاتر بتوانند مصرف بیشتری داشته باشند. با توجه به شرایط فعلی تأمین گاز کشور و مواجهه چندساله با ناترازی امسال کنترل‌های بیشتری بر مصرف مشترکان اعمال خواهیم کرد. مدیر هماهنگی گازرسانی شرکت ملی گاز در پایان تأکید کرد: مشترکانی که به تذکرات توجه نکنند و همچنان به روند پرمصرفی خود ادامه دهند امسال با برخورد و اعمال محدودیت‌هایی مواجه می شوند.

شتاب ریزش بورس کم شد

معاملات بورس تهران (دوشنبه) در شرایطی دنبال شد که اگر چه شاخص کل همچنان روند نزولی داشت، اما از شدت افت آن نسبت به روزهای گذشته کاسته شد. در مقابل شاخص کل هم وزن و شاخص فرابورس با رشد همراه شدند تا نشانه‌هایی از بهبود نسبی وضعیت معاملات در بخشی از بازار سهام نمایان شود. شاخص کل بورس تهران در پایان معاملات امروز با کاهش ۵۲۲۸ واحدی به رقم هفت میلیون و ۶۴۹ هزار واحد رسید. این میزان افت در مقایسه با ریزش‌های سنگین روزهای اخیر کاهش قابل توجهی در شتاب نزولی شاخص کل را نشان می‌دهد. در سوی دیگر بازار، شاخص کل هم وزن برخلاف شاخص اصلی حرکت کرد و با رشد ۹ هزار و ۶۳۴ واحدی به سطح دو میلیون و ۱۷۵ هزار واحد رسید. مثبت شدن شاخص هم وزن در شرایطی که شاخص کل همچنان منفی بود، نشان می‌دهد عملکرد نمادهای کوچک‌تر و متوسط بازار در مجموع بهتر از نمادهای بزرگ بوده است. حجم معاملات نیز همچنان در سطحی پایین‌تر از یک میلیون معامله باقی ماند و تعداد معاملات بورس تهران به ۹۲۴ هزار و ۳۱۰ فقره رسید. ارزش معاملات نیز ۲۸.۲ همت ثبت شد. در معاملات امروز نمادهای فملی، فارس، شپنا، شبندر، تابان، شستا و تاپیکو از جمله نمادهای اثرگذار بر شاخص کل بورس بودند. در بازار فرابورس نیز برخلاف روند نزولی شاخص کل بورس، معاملات با رشد شاخص همراه شد. شاخص کل فرابورس با افزایش ۳۴۰ واحدی به رقم ۶۵ هزار و ۵۵۰ واحد رسید. تعداد معاملات این بازار نیز ۸۳۶ هزار و ۶۰۹ فقره بود. نمادهای آریا، کگهر، فزر، شرانل، سامان، فغدیر و ارفع نیز از جمله نمادهای اثرگذار بر شاخص کل فرابورس در معاملات امروز بودند. نگاهی به روند معاملات امروز نشان می‌دهد اگرچه هنوز نمی‌توان از بازگشت قطعی بورس به مدار صعودی صحبت کرد اما کاهش محسوس افت شاخص کل در کنار رشد شاخص هم وزن و مثبت شدن فرابورس از تعدیل فشار فروش در بخشی از بازار حکایت دارد.

گزارش «آرمان ملی» از کاهش قدرت خرید در بازار اقلام خوراکی

سبقت گرانی خوراکی‌ها از تورم

آرمان ملی- صدیقه بهزادپور: درحالی که این روزها اختلاف نظر بسیاری درباره میزان خط فقر مطرح است، اما کارشناسان معتقدند که با شرایط کنونی اعلام خط فقر دیگر نمی‌تواند به عنوان یک شاخص اقتصادی قابل اعتناء مطرح باشد، چراکه همگان به راستی مشاهده می‌کنند که با افزایش نرخ تورم، رشد قیمت اقلام اساسی و غیر از آن، هر روز توان خرید مردم و به خصوص سفره خانوارها کوچکتر می‌شوند و به طور قابل ملاحظه‌ای تورم از معیشت مردم سبقت می‌گیرد.

تورم و معیشت

به گزارش «آرمان ملی»، پیشی گرفتن تورم کالاهای اساسی و خوراکی‌ها هر سال بیش از گذشته ملموس است و این مهم مسئله‌ای است که نه فقط سبد خانوارها را از نظر اقتصادی بلکه مشکلات و چالش‌های بسیاری را از نظر اجتماعی، سلامت و... ایجاد می‌کند و در این راستا هر روز تعداد بیشتر از قشر متوسط جامعه به طبقه ضعیف و فقیر جامعه می‌پیوندند. با اینکه هنوز رقم قابل استنادی از خط فقر در سال جاری منتشر نشده است اما اکثر صاحبنظران بر این باور هستند که حداقل هزینه یک خانواده چهار نفره در حال حاضر به هزینه‌ای بیشتر از شصت میلیون تومان در ماه نیاز دارد. بررسی روند تورم خوراکی‌ها و تورم عمومی در یک دهه اخیر نشان می‌دهد که اگرچه در برخی مقاطع فاصله میان این دو کاهش یافته، اما در اغلب سال‌ها تورم خوراکی‌ها در سطحی بالاتر از تورم کل قرار داشته است. این وضعیت به خصوص در سال‌های اخیر، که اقتصاد با جهش‌های متعدد قیمتی مواجه بوده، فشار بیشتری بر خانوارها وارد کرده است. مسئله اصلی اما فقط افزایش قیمت مواد غذایی نیست، بلکه مشکل اساسی آنجاست که رشد درآمد و دستمزد بسیاری از خانوارها با سرعت افزایش هزینه‌های زندگی همراه نشده و در نتیجه، قدرت خرید به تدریج کاهش یافته است. ادامه این روند می‌تواند نه‌تنها وضعیت معیشتی دهک‌های پایین، بلکه جایگاه اقتصادی بخش‌هایی از طبقه متوسط را نیز با تهدید جدی مواجه کند.

تورم خوراکی‌ها

بر اساس بررسی‌های صورت گرفته، تورم خوراکی‌ها در بیشتر سال‌ها بالاتر از تورم کل بوده است. این تفاوت در برخی سال‌ها محدود بوده، اما در مقاطع جهش تورمی به شکل محسوسی افزایش پیدا کرده است. در واقع، آمار تورم خوراکی‌ها نشان می‌دهد که قیمت کالاهایی که مستقیماً با نیاز روزمره خانوارها ارتباط دارند، در بسیاری از دوره‌ها با سرعتی بیشتر از سطح عمومی قیمت‌ها افزایش یافته‌اند. این موضوع از یک جهت اهمیت ویژه دارد، چراکه خانوار نمی‌تواند مصرف مواد غذایی را مانند بسیاری از کالاهای غیرضروری به سادگی متوقف کند. ممکن است خرید یک کالای بادوام به تعویق بیفتد، سفر حذف شود، خرید پوشاک کاهش پیدا کند یا تعمیر و تعویض برخی لوازم به آینده موکول شود، اما خوراک از جمله نیازهایی است که نمی‌توان آن را به طور کامل از سبد خانوار کنار گذاشت. بنابراین افزایش قیمت مواد غذایی، مستقیماً خود را در بودجه خانوار نشان می‌دهد و برخلاف بسیاری از هزینه‌های دیگر، امکان حذف کامل آن وجود ندارد.

تورم در ده سال گذشته

اقتصاد ایران در حدود ده ساله گذشته چند دوره متفاوت از فشار تورمی را تجربه کرده است، اما اوج فشارها که با تشدید فشارها و حملات نظامی دشمن همراه بوده است، از سال ۱۴۰۱ به بعد وضوح دیده می‌شود؛ جایی که تورم خوراکی‌ها به حدود ۷۰ درصد می‌رسد و فاصله قابل توجهی با تورم عمومی پیدا می‌کند. حتی پس از کاهش این نرخ در سال‌های بعد، افزایشی بیش از صد درصد در برخی از اقلام را تجربه کرده است. این نکته یکی از مهم‌ترین واقعیت‌های تورمی است که گاهی در تحلیل‌های روزمره نادیده گرفته می‌شود. البته کاهش نرخ تورم به معنای کاهش قیمت‌ها نیست، بلکه صرفاً به معنای کندتر شدن سرعت افزایش قیمت‌هاست. به بیان دیگر، اگر کالایی در یک سال با سرعت بسیار بالاگران شده باشد، کاهش تورم در سال بعد الزاماً به معنای ارزان شدن آن کالا نیست. قیمت جدید در سطح بالاتری تثبیت شده و افزایش بعدی نیز روی همان قیمت اتفاق می‌افتد. به همین دلیل است که حتی در سال‌هایی که آمار تورم خوراکی‌ها نسبت به سال‌های اوج پایین‌تر آمده، خانوار همچنان افزایش سنگین هزینه‌های مواد غذایی را احساس می‌کند.

کاهش قدرت خرید

اما آنچه آثار تورم خوراکی‌ها را برای جامعه شدیدتر می‌کند، تنها نرخ افزایش قیمت‌ها نیست؛ بلکه نسبت میان قیمت‌ها و درآمد خانوار است. زمانی که قیمت مواد غذایی با سرعتی بیشتر از رشد حقوق و دستمزد افزایش پیدا می‌کند، حتی اگر درآمد اسمی خانوار بیشتر شده باشد، قدرت خرید واقعی کاهش پیدا می‌کند. این اتفاق به تدریج الگوی زندگی خانوارها را تغییر می‌دهد. خانواده‌ای که در گذشته می‌توانسته بخش مشخصی از درآمد خود را صرف آموزش، درمان، تفریح، پوشاک، پس‌انداز یا خرید کالاهای بادوام کند، در شرایط تورمی ناچار می‌شود سهم بیشتری از درآمد خود را صرف هزینه‌های ضروری کند. در چنین شرایطی، نخستین هزینه‌هایی که معمولاً تحت فشار قرار می‌گیرند، هزینه‌های غیرضروری یا قابل تعویق هستند؛ اما با تداوم تورم، حتی این مرحله نیز کافی نیست و خانوار ممکن است به کاهش کیفیت و مقدار مصرف کالاهای ضروری روی بیاورد.

شاخص اجتماعی

تورم خوراکی‌ها از این منظر یک شاخص مهم اجتماعی نیز محسوب می‌شود. وقتی هزینه مواد غذایی افزایش می‌یابد، خانوارهای کم‌درآمد آسیب بیشتری می‌بینند، زیرا سهم خوراک از کل هزینه‌های آنها بالاتر است. برای یک خانوار پردرآمد، افزایش قیمت مواد غذایی ممکن است بخش محدودی از بودجه را تحت تأثیر قرار دهد، اما برای خانواری که قسمت عمده درآمدش صرف تأمین خوراک، مسکن و هزینه‌های ضروری می‌شود، کوچک‌ترین جهش قیمتی نیز می‌تواند به معنای حذف بخشی از مخارج دیگر باشد. به همین دلیل، افزایش تورم خوراکی‌ها می‌تواند به تشدید شکاف طبقاتی منجر شود. گروه‌های پردرآمد معمولاً ابزارهای بیشتری برای مقابله با تورم دارند؛ از دارایی و پس‌انداز گرفته تا امکان سرمایه‌گذاری یا تغییر ترکیب دارایی‌های خود. اما حقوق‌بگیران و خانوارهایی که درآمدشان عمدتاً ثابت و وابسته به دستمزد است، چنین امکان‌هایی را کمتر در اختیار دارند. در نتیجه، فاصله میان درآمد و هزینه‌های آنها هر روز بیشتر می‌شود.

فشار مضاعف

یکی از مهم‌ترین پیامدهای استمرار این وضعیت، فشار بر طبقه متوسط است. طبقه متوسط معمولاً با داشتن درآمدی بالاتر از حداقل معیشت، بخشی از منابع خود را به آموزش، سلامت، مسکن بهتر، تفریح، پس‌انداز و ارتقای کیفیت زندگی اختصاص می‌دهد، اما هنگامی که تورم برای مدت طولانی ادامه پیدا می‌کند و رشد درآمد از رشد هزینه‌ها عقب می‌ماند، این گروه به تدریج ناچار می‌شود بسیاری از این هزینه‌ها را کاهش دهد. در چنین شرایطی، ممکن است خانواری که در گذشته خود را متعلق به طبقه متوسط می‌دانسته، به لحاظ اقتصادی به مرزهای پایین‌تر درآمدی نزدیک شود. این جابه‌جایی لزوماً به معنای فقیر شدن ناگهانی نیست؛ بلکه فرآیندی تدریجی است که با کاهش قدرت خرید، از بین رفتن پس‌انداز، افزایش بدهی و حذف تدریجی اقلام مصرفی از سبد خانوار اتفاق می‌افتد. در این میان، حقوق و درآمد اگرچه ممکن است روی کاغذ افزایش پیدا کند، اما آنچه برای خانوار اهمیت دارد درآمد واقعی است؛ یعنی میزان کالا و خدماتی که با درآمد خود می‌تواند خریداری کند. اگر حقوق مثلاً افزایش پیدا کند اما قیمت خوراک، مسکن، حمل‌ونقل، درمان و سایر هزینه‌های ضروری با سرعت بیشتری رشد کنند، نتیجه نهایی برای خانوار نه افزایش رفاه، بلکه کاهش قدرت خرید خواهد بود.

تغییر در سفره‌ها

اما آنچه که همگان بر آن اتفاق نظر دارند؛ اینکه یکی از آثار کمتر دیده‌شده تورم خوراکی‌ها، تغییر ترکیب سبد غذایی خانوار است. افزایش قیمت مواد غذایی لزوماً به این معنا نیست که مردم فقط پول بیشتری برای همان مقدار و کیفیت سابق پرداخت می‌کنند. در بسیاری از موارد، خانوار برای مدیریت هزینه‌ها ناچار می‌شود ترکیب خرید خود را تغییر دهد. کاهش مصرف برخی اقلام، جایگزین کردن کالاهای ارزان‌تر، کاهش خرید مواد غذایی با کیفیت‌تر و حذف برخی محصولات از سبد مصرفی، بخشی از واکنش طبیعی خانوار به فشار قیمت‌هاست. بنابراین اثر تورم خوراکی‌ها تنها در رقم هزینه ماهانه خلاصه نمی‌شود؛ بلکه می‌تواند بر کیفیت زندگی و در بلندمدت بر سرمایه انسانی جامعه نیز اثر بگذارد. اگر خانواده‌ای برای جبران افزایش هزینه‌ها از آموزش، درمان یا تغذیه مناسب خود بکاهد، آثار این تصمیم ممکن است بسیار فراتر از یک دوره کوتاه‌مدت باشد. از همین رو، مسئله تورم خوراکی‌ها را نمی‌توان صرفاً با نگاه به شاخص‌های اقتصادی بررسی کرد؛ این موضوع مستقیماً با رفاه اجتماعی و کیفیت زندگی مردم ارتباط دارد.

چشم‌انداز آینده

کارشناسان بر این باور هستند که در صورتی که با رشد متناسب درآمدها همراه نشود، می‌تواند فشار معیشتی را در سال‌های آینده تشدید کند. مسئله زمانی جدی‌تر می‌شود که افزایش قیمت خوراکی‌ها همزمان با رشد هزینه مسکن، درمان، آموزش، حمل‌ونقل و سایر نیازهای ضروری اتفاق بیفتد. در این حالت، بخش بیشتری از درآمد خانوار صرف حداقل‌های زندگی خواهد شد و امکان سرمایه‌گذاری در آینده، پس‌انداز و ارتقای کیفیت زندگی کاهش پیدا می‌کند. قطعاً در چنین شرایطی، سیاست‌گذاری اقتصادی نمی‌تواند صرفاً بر کنترل یک شاخص یا کاهش موقت نرخ تورم متمرکز باشد. آنچه برای مردم اهمیت دارد، ثبات قیمت‌ها و همزمان افزایش قدرت خرید است. حتی اگر نرخ تورم کاهش پیدا کند اما سطح قیمت‌ها همچنان بالا بماند و درآمد واقعی خانوار ترمیم نشود، بخش بزرگی از مشکلات معیشتی همچنان پابرجا خواهد بود.

تورم در آبان‌ماه

بر اساس این گزارش؛ در نهایت رصد بازار کالاهای اساسی در هفته منتهی به ۹ آبان ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تداوم فشارهای قیمتی و نوسانات گسترده‌ای است که از سال‌ها قبل در این خصوص وجود داشته است و هم اکنون با توجه به شرایط حال حاضر به بالاترین حد ممکن خود رسیده است. بررسی قیمت‌های هفته جاری گویای این واقعیت است که در اقلام پرمصرفی چون برنج و روغن، شاهد روند افزایشی و نوسانات قیمت هستیم. اختلاف قابل توجه میان کمترین و بیشترین قیمتِ عرضه شده برای یک کالای واحد، حاکی از آشفتگی در قیمت‌گذاری و ناپایداری زنجیره عرضه است. به نظر می‌رسد تا زمانی که نوسانات قیمت در نهاده‌های تولید و هزینه‌های بسته‌بندی مدیریت نشود، این فشار هزینه‌ای همچنان بر دوش مصرف‌کنندگان نهایی باقی خواهد ماند. تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از میادین میوه و تره‌بار حاکی از آن است که در کنار ثبات نسبی در برخی اقلام پروتئینی، کالاهای استراتژیک نظیر برنج، روغن و لبنیات با تنوع قیمتی قابل توجهی عرضه می‌شوند که گویای فضای تورمی حاکم بر زنجیره تأمین است. بازار پروتئین‌ها همچنان در سطوح قیمتی بالا متوقف شده است. هر کیلوگرم گوشت مرغ با قیمت ۳۲۰ هزار تومان به دست مصرف‌کننده می‌رسد. در حوزه گوشت قرمز نیز، قیمت‌ها همچنان در کانال‌های میلیونی نوسان دارند؛ به‌گونه‌ای که گوشت راسته گوساله تا یک میلیون و ۷۹۰ هزار تومان و شقه گوسفندی تا یک میلیون و ۵۳۰ هزار تومان قیمت‌گذاری شده‌اند که نشان‌دهنده بار سنگین هزینه پروتئین قرمز در سبد غذایی خانوار است.

نایب رئیس انجمن مدیریت کیفیت ایران:

کیفیت نباید به صنعت خودرو محدود شود

نایب رئیس انجمن مدیریت کیفیت ایران با تاکید بر ضرورت بازتعریف مفهوم کیفیت در کشور گفت: کیفیت را نباید فقط در صنعت خودرو جست‌وجو کرد اکنون بخش قابل توجهی از مشکلات جامعه، فراتر از تحریم‌ها، به ضعف عملکرد نظام‌های مدیریتی، قانون‌گذاری و ارائه خدمات عمومی بازمی‌گردد. فرشاد شکرخدایی اظهار داشت: کیفیت نباید فقط در چارچوب محصولات و خدمات صنعتی، به‌ویژه صنعت خودرو، بررسی شود؛ بلکه باید کیفیت حکمرانی، قانون‌گذاری، آموزش، نظام درمان، بانکداری، بیمه، بازار سرمایه، سکوهای دیجیتال و سایر حوزه‌های اثرگذار بر زندگی مردم نیز مورد توجه قرار گیرد. وی افزود: مسائل کیفیت در بسیاری از بخش‌های کشور جدی‌تر و گسترده‌تر از صنعت خودرو است، کمتر به آن‌ها پرداخته می‌شود. کیفیت زندگی مردم تنها به کیفیت خودرو یا یک محصول مصرفی محدود نیست و عملکرد نهادهای عمومی و اقتصادی نیز به طور مستقیم بر احساس رضایت و کیفیت زندگی جامعه اثر می‌گذارد. نایب رئیس انجمن مدیریت کیفیت ایران با تشریح تفاوت میان مفهوم خرابی و کیفیت تصریح کرد: یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که باید در ادبیات عمومی کیفیت مورد توجه قرار گیرد، تفکیک خرابی از بی‌کیفیتی است. یک محصول یا خدمت ابتدا باید بتواند کارکرد اصلی خود را انجام دهد؛ اگر این کارکرد مختل باشد، هنوز در مرحله خرابی قرار داریم و نمی‌توان درباره کیفیت آن صحبت کرد. وی ادامه داد: برای مثال، اگر شیشه خودرو با فشردن دکمه بالا نرود، با یک خرابی مواجه هستیم؛ اما اگر شیشه بالا برود، ولی حرکت آن با صدا، نقص عملکرد یا فقدان ایمنی همراه باشد، وارد حوزه کیفیت شده‌ایم. بنابراین کیفیت زمانی معنا پیدا می‌کند که محصول یا خدمت از مرحله خرابی عبور کرده و وظیفه اصلی خود را انجام داده باشد. شکرخدایی گفت: وقتی یک قانون قابلیت اجرا ندارد یا چندین آیین‌نامه و دستورالعمل متعارض در یک حوزه وجود دارد، با مشکل خرابی در نظام قانون‌گذاری مواجه هستیم. پس از رفع این مشکلات است که می‌توان درباره کیفیت قانون، آثار مثبت آن و میزان رضایت بخشی اجرای آن صحبت کرد. نایب رئیس انجمن مدیریت کیفیت ایران با بیان اینکه نظام آموزشی کشور باید متناسب با تغییرات فناوری و مهارت‌های موردنیاز آینده بازنگری شود گفت: امروز دیگر صرف انتقال محفوظات و ارزیابی توانایی دانش‌آموزان و دانشجویان در بازتولید مطالب کتاب‌ها کافی نیست. وی افزود: در شرایطی که ابزارهای هوش مصنوعی دسترسی به اطلاعات و تحلیل داده‌ها را متحول کرده‌اند، باید تمرکز آموزش به سمت خلاقیت، نوآوری، حل مسائل پیچیده، مهارت‌آموزی و استفاده موثر از فناوری حرکت کند. شکرخدایی، بر اهمیت پیوند کیفیت و فناوری تاکید کرد و گفت: فناوری‌هایی مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا فرصت تاریخی مهمی برای ارتقای بهره‌وری، چابکی سازمانی و بهبود کیفیت در کشور ایجاد کرده‌اند. به گفته نایب رئیس انجمن مدیریت کیفیت ایران، بسیاری از فعالیت‌هایی که در گذشته نیازمند ساعت‌ها مطالعه و بررسی تخصصی بودند، اکنون با استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی در زمان کوتاه‌تری انجام می‌شوند.

نکته

چالش ذخیره‌سازی گاز

با نزدیک شدن به روزهای سرد سال و افزایش شدید مصرف گاز، زنگ هشدار ناترازی انرژی بار دیگر در کشور به صدا درآمده است.

به گزارش مهر، هم‌زمان با آغاز فصل سرما و پیش‌بینی افت محسوس دما در ماه‌های پیش‌رو، مدیریت مصرف و تأمین پایدار انرژی بار دیگر به کانون توجه کارشناسان و مسئولان ارشد اقتصادی کشور بدل شده است. در همین راستا، سعید توکلی مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران به‌تازگی اعلام کرد که با تکمیل زودهنگام عملیات تزریق گاز در مخزن سراجه قم، رکورد تازه‌ای در حجم گاز ذخیره‌شده در این مخزن راهبردی برای استفاده در ماه‌های سرد سال به ثبت رسیده است. به گفته این مقام مسئول، افزایش حجم ذخیره‌سازی در کنار هماهنگی زنجیره تولید و توزیع، پشتوانه‌ای مهم برای حفظ پایداری شبکه انتقال محسوب می‌شود؛ هرچند وی تأکید کرده که عبور ایمن از چالش زمستان، بدون همراهی مشترکان در بهینه‌سازی مصرف و تنظیم دمای سامانه‌های گرمایشی میسر نخواهد بود. این تحولات، بار دیگر نگاه کارشناسان انرژی را به پرسشی بنیادین معطوف کرده است: مخازن ذخیره‌سازی زیرزمینی چه جایگاهی در امنیت انرژی دارند و آیا ظرفیت کنونی این بخش، پاسخگوی شکاف فزاینده میان تولید و مصرف در اوج یخبندان خواهد بود؟

تولید گاز طبیعی از میادین هیدروکربوری به‌ویژه فازهای دریایی پارس جنوبی فرآیندی کاملاً پیوسته، حساس و خطی است. امکان فنی بستن چاه‌ها در فصول گرم یا برداشت فراتر از ظرفیت ایمن مخزن در ایام زمستان وجود ندارد، اما منحنی مصرف در ایران ماهیتی به‌شدت نوسانی دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که مصرف بخش خانگی و تجاری در اوج روزهای سرد به بیش از چهار برابر ایام گرم سال افزایش می‌یابد. در چنین ساختاری، فناوری ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز (UGS) نقشی هم‌تراز یک باتری عظیم انرژی ایفا می‌کند؛ به این معنا که مازاد تولید تابستانی در لایه‌های نفوذپذیر اعماق زمین ذخیره می‌شود تا در روزهای بحرانی به یاری شبکه بیاید.

از سوی دیگر، جغرافیای انرژی در ایران دارای یک عدم توازن ساختاری آشکار است؛ بخش عمده پالایشگاه‌ها و ذخایر عظیم تولید گاز در دورترین نقاط جنوبی کشور مستقر هستند، در حالی که گلوگاه‌های اصلی مصرف و کلان‌شهرهای پرجمعیت در فلات مرکزی، دامنه‌های زاگرس، البرز و نوار شمالی قرار دارند. انتقال صدها میلیون مترمکعب گاز در خطوط لوله‌ای با فواصل بیش از هزار کیلومتر، حتی با به‌کارگیری صدها دستگاه توربوکمپرسور، با محدودیت‌های شدید هیدرولیکی، افت فشار و مقاومت فیزیکی مواجه است. قرارگرفتن مخازنی همچون سراجه در مجاورت پایتخت، مانند یک تزریق‌کننده پرقدرت فشار عمل می‌کند و نه‌تنها از افت شبکه در انتهای خطوط جلوگیری می‌نماید، بلکه نوعی پدافند غیرعامل در برابر حوادث فنی یا سرمای بی‌سابقه به شمار می‌رود.

استانداردهای جهانی

با وجود اهمیت غیرقابل انکار دستاوردهایی مانند تکمیل ظرفیت سراجه قم، نگاهی واقع‌بینانه به آمارهای رسمی نشان می‌دهد که فاصله موجود میان توان فعلی ذخیره‌سازی و نیاز روزهای یخبندان بسیار عمیق است. بر اساس استانداردهای بین‌المللی، کشورهایی که دارای منابع گازی فراوان هستند یا مصرف بالایی دارند، معادل ۱۰ تا ۲۰ درصد از مجموع مصرف سالانه گاز خود را در مخازن زیرزمینی انبار می‌کنند. این رقم ذخیره استراتژیک در کشورهای توسعه‌یافته به شبکه اجازه می‌دهد تا در ماه‌های سرد زمستان، نزدیک به یک‌سوم گاز مصرفی روزانه را صرفاً از محل مخازن تأمین کنند و هیچ خللی در روند تولید کارخانه‌ها ایجاد نشود. این در حالی است که در ایران، سهم فعلی ذخیره‌سازی در سراجه قم و شوریجه خراسان کمتر از ۳ درصد کل مصرف سالانه را تشکیل می‌دهد و مجموع توان برداشت این تأسیسات از حدود ۲۵ تا ۳۰ میلیون مترمکعب در روز فراتر نمی‌رود. در روزهای اوج سرمای زمستان، ناترازی میان تولید و مصرف گاز در کشور به رقمی معادل ۲۰۰ تا ۳۰۰ میلیون مترمکعب در روز می‌رسد. در نتیجه، اگرچه پر بودن کامل مخزنی مانند سراجه برای تثبیت شبکه گازرسانی حیاتی است و پایداری شبکه شهری استان‌های مرکزی را بیمه می‌کند، اما واقعیت مهندسی نشان می‌دهد که این حجم به تنهایی قادر به خنثی کردن بار سنگین ناترازی گسترده در مقیاس ملی نخواهد بود.

نقشه راه مهار کسری گاز

تثبیت پایدار شبکه گاز کشور و توقف روند نگران‌کننده تعطیلی صنایع زیربنایی، مستلزم تغییر رویکرد مدیریتی از اقدامات فصلی به اجرای راهبردهای کلان و بلندمدت است. در نخستین گام، تسریع در تکمیل فازهای دوم و طرح‌های الحاقی مخازن موجود از جمله افزایش ظرفیت برداشت شوریجه D در شرق و توسعه میدان سراجه در مرکز، کوتاه‌ترین و کم‌ریسک‌ترین مسیر برای رساندن توان برداشت روزانه به ارقام بالای ۶۰ میلیون مترمکعب محسوب می‌شود. در گام دوم، ده‌ها میدان نفتی و گازی تخلیه‌شده در مناطق مرکزی و غرب کشور وجود دارند که به سبب تکمیل اکتشافات زمین‌شناسی، مطلوب‌ترین زیرساخت‌ها برای تبدیل شدن به مخازن ذخیره کم‌هزینه و پربازده به شمار می‌روند.